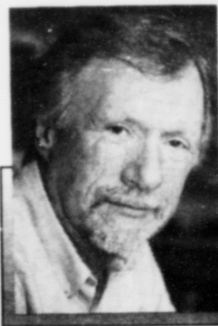

úr úthejmi

**HANS
HOLM**

Val í Turkalandi

Eitt týðningarmikið val afturat hefur verið í okkara grannalagi í seinastuni. Tað var, tá ið turkar 24. desember 1995 – jólaaftan – valdu nýtt tjóðarting. Stóru spenningur stóð um hetta valið, tí flestu eygleiðarar væntaðu – summir bóru ótta fyri – at nýggi Vælfæðarflokkurin fór at fáa eitt gott val. Nógvar ting peikaðu tann vegin, fyrst og fremst tað, at hesin flokkur við kommunuvalini, ið seinast vóru, var vorðin størsti flokkurin í fleiri stórum býum, m.a. Istanbul og høvuðsstaðnum Ankara.

Hvat ger nú eitt tjóðartingsval í Turkalandi áhugað? Í okkara verð, og hvi er hesin umrøddi Vælfæðarflokkurin serliga interessantur?

Sum part av svari upp á fyrsta spurningin mugu vit fyrst nevna, at Turkaland er gamalt stórveldi í hasum parti av heiminum. Til endan av fyrsta heimsbardaga hoyrdu stór øki á Balkan við til Turkaland, og turkar áttu eisini alt tað, vit í dag nevna Miðeystur – Syria, Libanon, Palestína, núverandi Israel, Iraq, Jordan, Kuwait og stór strandarøki í tí, sum nú er Saudi Arabia.

Tá ið turkar høvdu verið við til at tapt áður nevnda kriggi, var bert tað, vit í dag kenna sum Turkaland, eftir av tí fyrrverandi so stóra ríki. Undir leiðslu av Kemal Pasha – kallaður Atatürk – varð landið gjørt til ein sekuleran (verðsligan) stat, har borgaranna skyldur vorðu vendar móti statinum. Tað skilst væl, at hetta var neyðugt fyri at halda saman upp á stumparnar av tí fyrr so sterka ríki, men tað hevði keðiligar fylgjur

fyrí tey, sum tjóðskaparliga ikki vóru turkar. Tí støðan var – og er – tann, at umframt turkar búðu kurdar (helst 5-6 milliónir), armenar, grikkar, turkmenar, tjetjenar og fleiri onnur fólkaslag í landinum. Í hugaheiminum hjá politikarum var høvuðsmálið at halda saman upp á tað landið, man hevði eftir, og tí kundi tað ikki vera talan um at geva fólk serratendi, tí tey funnu upp á at rópa seg kurdar, turkmenar ella hvat tað nú kundi vera. Óll skuldu noyðast at vera turkar – og soleiðis var tað so bara. Bert turkiskt mál var loyvt, ein kundi bara læra um turkiska søgu og mentan, og tað at siga, at ein var annað enn turkur, varð roknað sum landssvik, og straffurin fyri hetta var harður. Tó kundi fólk við øðrum átrúnaði (næstan allir turkar eru sunni-muslimar) sum grikkar og armenar, hava sína trúgv í frið, tí statur og religion vóru sundurskild – bara tey lótu vera við at rópa seg annað enn turkar.

Alt hetta hevur nógvar politiskar forfylgjarar við sær. Av teimum umleið tveimum milljónum armenum, sum vóru í landinum, eru kanska 100.000 eftir, í Istanbul búðu til fyri 30 árum síðan 100.000 grikkar – í dag er ikki meira enn 10.000 eftir. Og størsti parturin av teimum, sum eru í Europa sum gestarbeidarar og sigast at vera turkar, eru í veruleikanum kurdar. Afturat hesum er borgararíggj í eystara partinum av landinum – har sum kurdar búgva.

Støðan er lítið broytt til í dag, t.d. sita nakrir tjóðar-

tingslimir í fongsli, tí teir alment hava sagt, at teir eru kurdar, og fleiri blaðfólk eru eisini sett fóst fyri at skriva, at neyðugt er at fáa eina skipan í lag við kurdar. At Turkaland ikki er eitt demokratiskt land, soleiðis sum vit skilja tað, er heilt týðiligt. Men hinvegin má sigast, at Turkaland er mest demokratiska, muslimska land í heiminum, og afturat hesum helst tað mest framkomna. Teir flestu politikarar í landinum eru eisini sera áhugaðir fyri sambandi við vesturheimin. Og vesturheimurin hevur sinamegin áhuga í at hava best møgulega samarbeiði við Turkaland. Fyrst var tað tí, at landið var markarland við Sovjetsamveldið, og av teirri orsök eitt tað týðingarmesta NATO-landið,

og nú tá tað er besta kontaktin við muslimska heim-in, sum hevur stóran búskaparligan týðning, ikki minst fyri okkum vestanfyri. Tí eru vestanlond kom-in í eina tvístøðu: aðrueigin vilja tey fremja demokratiska útviklingin í Turkalandi við at leggja politiskt og búskaparligt trýst á landið, og hinu megin tora tey ikki at gera ov nógv av, tí tey eru týðiliga klár yvir, at tey sjálv hava brúk fyri tí.

Alt hetta vita og hava turkiskir politikarar vitað og hava lært at nýta hesa tvístøðu vesturheimsins til egnan fyrirum, tí allir turkiskir politikarar hava tó altíð verið samdir um eitt: mest møgulegt samband við vestanlond. Tí leyp tað hvøkk á bæði teir og út-

lendskar statsmenn, tá ið Vælfæðarflokkurin kom fram og fekk so stóra undirtøku millum manna. Hann hevur eina floksskrá, sum víkur heilt frá hinum: hann var nevnliga ein átrúnaðarlíkur flokkur til muns frá øllum hinum í landinum, og hevur til mál at gera Koranina til grundlóg landsins, at kvetta sambandið við vestanlond og nærka Turkaland til hini muslimsku londini. Hetta hevur loypt ræðslu á bæði turkiskar og vestligar politikarar, sum beinanvegin súa fundamentalistiska spökislið visa seg á politiska pallinum, soleiðis sum tað er kent úr t.d. Iran og Algería.

Hvøkkurin var stóur, tá ið Vælfæðarflokkurin gjørdist størsti flokkur á valinum 24. Desember, tó

fekk hann ikki meiriluta, men higartil hevur verið ómøguligt at skipa nýggja stjórn, tí ongin annar flokkur vil fara í samgongu við hann, og ósemjan millum hinar flokkarnar er eisini ov stór til, at teir kunnu semjast sínámillum.

So helst endar tað heila við vali eina ferð afturat, møguliga við tí úrsliti, at Vælfæðarflokkurin fer enn meira fram.

(framhald)

Føstulávintsdansur í Ítróttarhøllini á Hálsi

leygarkvøldið 17. februar frá kl. 23.00 til 03.30

MILLUM FRÆNDUR

HANUS

ÁRSINS SONGRØDD

Ársaðalfundur 1996

Boðað verður til ársaðalfundar í Høllini á Hotel Hafnia mánadagin tann 26. febr. 1996 kl. 19.30.

Fundarskráin verður eftir felagsins lóg § 18.

Havnar
Handverksmeistarafelag

TÓRSHAVNAR ÍTRÓTTARRÁÐ